

Ku kultúrnemu letu automaticky patrí aj dobrá hudba. Jej import do Prešova bol však v letných mesiacoch dlhodobým problémom, až kým sa iniciatívy nechopili „občianski aktivisti“ a nerozhodli, že treba niečo urobiť. A zrazu tu máme ARTIS – nový hudobný festival zasvätený komornej hudbe. Zatial iba letný, no s dobrými vyhliadkami do budúcnosti, a to aj vo vzťahu k vianočným sviatkom.

Prešovský ARTIS absolvoval svoj prvý krst

1. ročník Festivalu komornej hudby ARTIS, 17. 7. – 7. 8.

Festivalu komornej hudby predchádzali niekoľkoročné „štartovacie“ aktivity jeho súčasnej riaditeľky, koncertnej klaviristky Dagmar Duždovej a jej neúnavná chut organizovať kultúrny a koncertný život v rodnom meste. Spolu s jeho manažérom Michalom Rychvalským a violistom Lukášom Kmitom založili občianske združenie ARTIS a vzápäť aj letný festival, ktorý Prešov potreboval ako sol.

„Dvadsať strún a päť sláčikov“

Prvý ročník pozostávajúci zo štyroch koncertov dosiahol pozoruhodnú úroveň, bohatú návštevnosť a zaujal objavnými dramaturgiami jednotlivých koncertov. Podľa Duždovej slov má byť cieľom festivalu „ponúknut príťažlivé, obsahovo i dramaturgicky inovatívne koncerty, a tiež vo väčšej miere prezentovať interpretov spojených s regiónom východného Slovenska (Prešov, Košice atď.)“.

Ortodoxná synagóga Židovskej náboženskej obce v Prešove s nevšednou atmosférou, charizmou a veľmi dobrými akustickými podmienkami sa na otváracom koncerte 17. 7. rozozvučala dvadsiatimi strunami piatich sláčikových nástrojov. Predstavili sa dva prešovskí rodiaci, violisti Lukáš Kmit a Martin Jeriga, a ich priatelia: huslistky Mira Mäkäräinen (Fínsko), Nátalia Nagyová a violončelista Ján Bogdan, všetko študenti prestížnych zahraničných hudobných akadémii (Praha, Viedeň, Londýn, Zürich). V ich podmanivej interpretácii zaznela nielen hudba klasíkov (Beethoven), ale aj súčasníkov ako J. Williamsa, či z Prešova pochádzajúcej J. Kmitovej.

„Sonátissimo“

Pod týmto názvom sa na druhom koncerte (24. 7.) v sesterskom i umelcom súznení prezentovali dve vynikajúce huslistky Jana Karšková a Zuzana Schmitz Kulanová, košické rodáčky pôsobiace v zahraničí. S Prešovom ich spája renomovaný huslista a prešovský rodák Igor Karško, manžel staršej zo sestier a pedagóg mladšej z nich. V náročnom koncertom programu sa klavírneho parti zhstila Dagmar Duždová.

V pestrej palete hudobných farieb odzneli diela C. Debussyho, J. Brahmsa, B. Martinu, L. Janáčka a D. Šostakoviča. Azda najväčšmi očarila Brahmsova Sonáta pre husle a klavír č. 1 op. 78 v bravúrnej a vrúcnej interpretácii J. Karškovej, rovnako aj Sonáta pre husle a klavír L. Janáčka v strhujúcom, temperamentnom a technicky

brilantnom podaní Z. Schmitz Kulanovej. Záver patril úsměvným *Piatim kusom pre dvoje husľ a klavír* od D. Šostakoviča, zábavnej, receptívne ľahšej a osviežujúcej miniatúre z juvenilného pera ruského velikána. Okrem nápaditej dramaturgie koncertu oceňujem aj spôsob komunikácie s publikom, obe umelkyne (Duždová aj Karšková) oživili umelcovú produkciu zaujímavým slovom o dielach a ich tvorcoch.

„Flight“

Na tretí festivalový koncert 31. 7. prijal pozvanie nádejnej slovenský gitarista a skladateľ Ondrej Veselý. Mladý umelec zvolil nevšednú a poslucháčsky náročnú dramaturgiu: odvážne staval predovšetkým na diela hudby 20. storočia. Očaril najmä temperamentnou skladbou Rosales od J. M. Gallarda del Reya, kde preukázal technicky virtuóznejšie dispozície, zaujal skladbou známej prešovskej rodáčky Iris Szehyovej *Suita do vrecka*.

V dielach C. Domeniconiho a najmä M. Paisieckého (skladba *Flight of Kikuidataki* sa stala mottom koncertu) predstavil všetky polohy od tých najsubtílnejších až po zvukové

hľadačstvo, akým možno nazvať objavovanie nových farieb nástroja. Napríklad perkusínymi prvkami, nevšednými polohami nástroja pri doznievaní fráz či hraním za pražcom gitary, čo k súčasným hudobným prejavom už od čias avantgardy jednoducho patrí.

Poslucháči trpeľivo znášali nielen nástrahy dramaturgie, ale takisto neustále prelaďovanie nástroja medzi skladbami, najmä z hľadiska požiadaviek kladených na zvukovú a harmonickú štruktúru súčasných kompozícii. Vo svetovej premiére napokon zaznela skladba *Vietor vanie, kam chce...* od Vítazoslava Kubíčku, známeho aj ako skladateľa duchovných opier s biblickou tematikou – jej obsah a sémantika nezapreli tento rozmer.

„Ludwig van Dvořák“

Pomyselnú bodku do kroniky prvého ročníka festivalu zapísala 7. 8. Karolína Hurayová – mladá, v Prešove narodená umelkyňa, momentálne poslucháčka hry na violončele na Universität für Musik und darstellende Kunst viedenskej. Predstavila sa v pomerne náročnom programe, dramaturgicky vychádzajúcom z estetiky romantizmu. Vo svetovej premiére zaznela *Romanca pre violončelo a klavír* od prešovského skladateľa Antona Petríka, starého otca umelkyne. Ako druhá zaznela prvá časť zo *Sonáty pre violončelo a klavír č. 4 C dur op. 102/1 L.* van Beethovena. V diele skladateľa z neskoršieho, už

k romantizmu inklinujúceho obdobia sa u mladej umelkyne naplno prejavil rastúci zmysel a cit pre plnokrvný a kantabilný tón.

Očakávaným zlatým klincom večera bol *Koncert pre violončelo a orchester h mol op. 104* Antonína Dvořáka – s transkribovanou a miernie zredukovanou podobou klavírneho sprievodu (opäť vynikajúca Duždová). Jeho interpretácia bola v prešovských podmienkach výnimočnou udalosťou. Interiér synagógy umelkyne s nadhládom a bravúrou rozozneli nádherne klenutými kantilénami, ktoré zatienili drobnejšie nedostatky v technických pasážach, spôsobené zrejme neúnosou horúčavou. Hurayová poslucháčov presvedčila najmä precítencími melodickými oblúkmi a napriek určitej introvertnej ladenej povahе jej interpretáčného výrazu i snahu o vrúcny výraz a dokonale premyslené frázovanie. Tento koncert bol dôstojnou bodkou za novo-establovaným festivalom, ktorý si hned v prvom ročníku existencie našiel svojich fanúšikov a získal si ohlas i nečakanú návštevnosť všetkých jeho koncertov. Nepochybujem, že na budúci rok nás organizátori opäť prekvapia výnimočnými účinkujúcimi aj ďalšími objavnými dramaturgiami. Multis annis!

Slávka KOPČÁKOVÁ